

MALÛLLÜK, YAŞLILIK ve ÖLÜM SİGORTALARI PRİMLERİ İŞVEREN PAYINA TANINAN DEVLET KATKISININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ ve VERGİ UYGULAMALARI KARŞISINDAKİ DURUMU

*ACCOUNTING OF DISABILITY, OLD-AGE AND LIFE
INSURANCE PREMIUM COPAYMENTS PAID BY THE
STATE AND ITS POSITION AGAINST TAX LAWS*

Raşit UÇAN^(*)

ÖZ

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Prim Oranları ve Devlet Katkısı" başlıklı 81. maddesi ile malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının 5 puanlık işveren payının belli şartlar dahilinde Hazine tarafından karşılanmaktadır. Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primler işveren payına tanınan Devlet katkısının muhasebeleştirilmesi özellikle çok sayıda işçi - memur çalıştıran özel sektör işletmeleri ile maliyet muhasebesi uygulamalarında önem arz etmektedir. Çalışmamızda TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması Standardı ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu hükümleri doğrultusunda malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primler işveren payına tanınan Devlet katkısının muhasebeleştirilmesi ve vergisel sonuçları açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Devlet Katkısı, TMS 20 Standardı, Sermaye Yaklaşımı, Kanunen Kabul Edilmeyen Gider, Vergiye Tabi Olmayan Gelir

ABSTRACT

In accordance with Article 81 of Social Insurances and General Health Insurance Law, no. 5510, titled "Premium Rates and State Copayments", the five-point employer part of disability, old-age and life insurance premiums is are paid by the Treasury under certain conditions. The accounting of these copayments is important for those who have many employees. This article studies the accounting of

^(*) Vergi Müfettişi

such copayments in accordance with TAS-20, The Standard of the Accounting of State Incentives and the Explanation of State Aids, and Income Tax Law, no. 193, provisions and their tax effects.

Keywords: State co-payment, TAS-20, equity approach, legally non-deductible expense, income not subject to taxation

1- GİRİŞ

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/2. maddesi hükmüne göre; istirdat edilmemek üzere Türkiye'de kain ve tüzel kişiliğe haiz sigorta şirketlerine veya emekli ve yardım sandıklarına ödenmiş olması şartıyla sigorta primleri ile emekli aidatlarının dönem kazancının tespitinde gider unsuru olarak dikkate alınabilecektir.

Öte yandan 16/06/2006 tarih ve 26200 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Prim Oranları ve Devlet Katkısı" başlıklı 81. maddesi ile malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının 5 puanlık işveren payının belli şartlar dahilinde Hazine tarafından karşılanacağı hükmolunmuştur.

Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin işveren payına tanınan Devlet katkısının muhasebeleştirilmesi ve vergi uygulamaları karşısındaki durumu çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır.

2- MALÛLLÜK, YAŞLILIK ve ÖLÜM SİGORTALARI PRİMLERİ İŞVEREN PAYINA TANINAN DEVLET KATKISI ve DEVLET KATKISINDAN YARARLANMA KOŞULLARI

5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinin ı ve i fıkralarına göre, özel sektör işverenlerin;

- Hizmet akdi ile yurt içinde çalıştırdıkları sigortalılar için ödenecek malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin
- Yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere yurt içinden götürülen sigortalıların prime esas kazançları üzerinden ödenecek primin işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutar Hazinece karşılanacaktır.

Özel sektör işverenlerin; söz konusu primlerin işveren hissesine isabet eden beş puanlık kısmının Hazinece karşılanabilmesi için;

- İşverenlerin aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna verilmesi,
- Sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarın yasal süresinde ödenmesi ve
- İşverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmaması şarttır.

Söz konusu madde hükmünde, Hazinece karşılanan prim tutarlarının gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmayacağı belirtilerek, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/2. maddesinde yer alan sigorta primleri ile emekli aidatlarının ödenmiş olması şartıyla dönem kazancının tespitinde gider unsuru olarak dikkate alınabileceği hükmüne uygunluk sağlanmıştır.

3- MALÛLLÜK, YAŞLILIK ve ÖLÜM SİGORTALARI PRİMLERİ İŞVEREN PAYINA TANINAN DEVLET KATKISININ HESAPLANMASI

Sosyal güvenlik prim oranlarına ilişkin düzenlemeye 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinde yer verilmiştir. Söz konusu maddede malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının, prime esas kazancın %20'si olduğu, malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları priminin 11'inin işveren hissesi, %9'unun sigortalı hissesi olduğu belirtilmiştir. Buna göre; belirli şartlar dahilinde malûllük yaşlılık ve ölüm sigorta prim oranı işveren payının %5'lik kısmının Hazine tarafından karşılanması sonucunda işverenlerce ödenecek malûllük yaşlılık ve ölüm sigorta prim oranı %6'ya düşmektedir.¹

Örneğin: A A.Ş., yönetim departmanında çalışan hiçbir kanuna göre sigorta primi işveren hissesi teşvikinden yararlanmayan ve haklarında uzun vadeli sigorta kolları uygulanan sigortalılarının 2014 yılı Ocak ayı prime esas kazançları toplamı 100.000 TL'dir. Söz konusu sigortalılar için malûllük yaşlılık ve ölüm sigortalarına ait prim oranı %20 olup, hesaplanacak prim tutarı 20.000 TL(=100.000 x %20)'dir. Hesaplanan prim tutarının 9.000 TL(=100.000 x %9)'si sigortalı hissesi geri kalan 11.000 TL(=100.000 x %11)'si ise işveren hissesi olarak A A.Ş.'ye aittir. 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinde belirtilen şartları sağlaması halinde A A.Ş., %5 indirimden yararlanabilecek ve 11.000 TL işveren prim hissesinin 5.000TL (=100.000 x %5)'si Hazine tarafından karşılanacak, A A.Ş.'nin ödeyeceği tutar ise 6.000 TL (=100.000 x %6) olacaktır.²

4- DEVLET TEŞVİKLERİ ve TMS 20 STANDARDI KAPSAMINDA DEVLET TEŞVİKLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Teşvik kavramı, belirli ekonomik ve sosyal faaliyetlerin diğerlerine oranla daha fazla ve hızlı gelişmesini sağlamak amacıyla, kamu tarafından çeşitli yöntemlerle verilen maddi veya gayrimaddi destek, yardım ve özendirme olarak tanımlanmaktadır.³5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinin ı ve i fıkraları ile sosyal güvenlik kesintilerinin işveren payına düşen beş puanlık kısmının Hazinece karşılanması durumunda Hazine tarafından karşılanan kısım işletmeler açısından Devlet teşviki niteliği kazanmaktadır. Söz konusu Devlet yardımının sosyal güvenlik prim borçlarını erken ödemeye işletmeleri özendirme amacı ön plandadır.

TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması Standardında⁴ Devlet teşvikleri; işletmenin faaliyet konuları ile ilgili belirli koşulların geçmişte veya gelecekte yerine getirilmesi karşılığında işletmeye kaynak transferi şeklindeki devlet yardımları olarak tanımlanmıştır.

¹ Naci Şahin, SGK'da 5 Puanlık Prim İndirimi, Erişim: <http://www.bilgilidenetim.com/sgkda-5-puanlik-prim-indirimi.html>, Erişim Tarihi: 28/09/2014.

² Naci Şahin, SGK'da 5 Puanlık Prim İndirimi, Erişim: <http://www.bilgilidenetim.com/sgkda-5-puanlik-prim-indirimi.html>, Erişim Tarihi: 28/09/2014.

³ Mehmet Ali Çolakoğlu, Ülkemizde Yatırımlara Uygulanan Devlet Yardımları, Erişim: http://www.ekonomi.gov.tr/uplod/FBA4A979-FF0E-32F0-FD96FFD20B32FB19/15_Yat%C4%B1r%C4%B1m_Tesvikleri.ppt, Erişim Tarihi: 28/09/2014.

⁴ 01/11/2005 tarih ve 25983 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

TMS 20 Standardında: "Varlıklara ilişkin teşvikler: Teşvike hak kazanan işletme tarafından duran varlık satın alınmanın, inşa etmenin veya edinmenin ilk koşul olduğu devlet teşvikleridir. Bu tür devlet teşviklerine duran varlığın türünü, yerini, edinme veya elde tutma dönemlerini sınırlayan tali koşullar da eklenebilir.

Gelire ilişkin teşvikler: Varlıklara ilişkin teşvikler dışında kalan devlet teşvikleridir." şeklinde tanımlanmıştır.

TMS 20 Standardında Devlet teşvikinin elde edilme şeklinin, teşvikin muhasebeleştirilme yöntemini etkilemeyeceği, Devlet teşviklerinin nakden veya devlete olan bir yükümlülüğün azaltılması şeklinde elde edilmesi durumlarında aynı şekilde muhasebeleştirileceği belirtilmiştir. TMS 20 Standardı Devlet teşviklerinin muhasebeleştirilmesinde sermaye yaklaşımı ve gelir yaklaşımı olmak üzere iki yöntemi temel almıştır. Sermaye yaklaşımı ile Devlet teşvikleri kar ya da zarar dışında muhasebeleştirilmekte, buna karşın gelir yaklaşımında Devlet teşviki bir veya daha fazla dönemde kar ya da zararda muhasebeleştirilmektedir. TMS 20 Standardında sermaye ve gelir yaklaşımların esasları aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

Sermaye yaklaşımının dayandığı gerekçeler:

- a) Bir finansman aracı olan devlet teşvikleri, finanse ettikleri harcama kalemini netleştirmek amacıyla kar veya zararda muhasebeleştirilmek yerine, finansal durum tablosu (bilanço) ile ilişkilendirilmelidir. Geri ödeme beklenmediğinden, bu tür teşvikler kar ya da zarar dışında muhasebeleştirilmelidir.
- b) Kazanılmış bir gelir olmamaları, aksine herhangi bir maliyeti olmaksızın devlet tarafından sağlanan bir teşviki temsil etmeleri nedeniyle, devlet teşviklerine kar veya zararda yer verilmemelidir.

Gelir yaklaşımının dayandığı gerekçeler:

- a) Devlet teşvikleri, hissedarlar dışındaki bir kaynaktan elde edilmiş olmaları nedeniyle, doğrudan özkaynak olarak kaydedilmemeli, fakat uygun dönemlerde kar ya da zarar olarak muhasebeleştirilmelidir.
- b) Devlet teşvikleri nadiren karşılıksızdır. İşletmeler koşullara uymakla ve önceden konan yükümlülüklerini yerine getirmekle teşvikleri kazanır. Bu nedenle bu teşvikler sözü edilen teşviklerle karşılanması amaçlanan maliyetlerin gider olarak muhasebeleştirildiği dönemler boyunca kar ya da zararda muhasebeleştirilmelidir.
- c) Gelir vergisi ve diğer vergilerin bir tür harcama olması göz önüne alındığında, mali politikaların bir uzantısı olan devlet teşvikleri de kar veya zarar ile ilişkilendirilmelidir.

5- 1 SERİ NO'LU MUHASEBE SİSTEMİ UYGULAMA GENEL TEBLİĞİ KAPSAMINDA MALÛLLÜK, YAŞLILIK ve ÖLÜM SİGORTALARI PRİMLERİ İŞVEREN PAYINA TANINAN DEVLET KATKISININ DURUMU

Bilanço usulünde defter tutan gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin faaliyet ve sonuçlarının sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi, mali tablolar aracılığı ile ilgililere sunulan bilgilerin tutarlılık ve mukayese edilebilirlik niteliklerini koruyarak gerçek durumu yansıtmasının sağlanması ve işletmelerde denetimin kolaylaştırılması amacıyla 26/12/1992 tarih ve mükerrer 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 Seri No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.

Söz konusu Tebliğ'de, işletme faaliyetlerini yürütmek üretim ve hizmetleri gerçekleştirmek amacıyla; çalıştırılan işçiler için tahakkuk ettirilen, esas işçilik, fazla mesai, üretim primleri, ikramiyeler, yıllık izin ücretleri, sosyal güvenlik işveren primi, gece primi, hafta tatili ve genel tatil ücretleri, her türlü sosyal yardımlar ve işçilere ait diğer giderler vb. işçi ücret ve giderleri ile çalıştırılan aylıklı yönetici, memur, büro personeli ve benzeri için tahakkuk ettirilen her türlü tutarlar memur ücret ve giderlerini oluşturmaktadır.

1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile işletmenin korunması, ihracatı teşvik ya da hükümet politikasına uyma zorunluluğu karşısında oluşan işletmenin faaliyet hasılatındaki düşüklüğü veya faaliyet zararını gidermek için, sermaye katkısı niteliğinde olmayan, mali yardımlar (*sübvansiyonlar*), devletin bazı malları vergi, resim, harç ve benzeri yükümlülüklerden istisna etmesi yoluyla yaptığı yardımlar (*vergi iadeleri*) ve satış tarihindeki vade farkları, ihracatla ilgili fiyat istikrar destekleme primi ve benzeri hasılat kalemleri "602.Diğer Gelirler" hesabında izlenmektedir.

6- MALÛLLÜK, YAŞLILIK ve ÖLÜM SİGORTALARI PRİMLERİ İŞVEREN PAYINA TANINAN DEVLET KATKISININ TMS 20 STANDARDI ve VERGİ MEVZUATI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde, işletme faaliyetlerini yürütmek üretim ve hizmetleri gerçekleştirmek amacıyla; çalıştırılan işçiler için tahakkuk ettirilen, esas işçilik, fazla mesai, üretim primleri, ikramiyeler, yıllık izin ücretleri, sosyal güvenlik işveren primi, gece primi, hafta tatili ve genel tatil ücretleri, her türlü sosyal yardımlar ve işçilere ait diğer giderler gibi ile çalıştırılan aylıklı yönetici, memur, büro personeli ve benzeri için tahakkuk ettirilen her türlü tutarlar işçi ücret ve giderleri ile memur ücret ve giderlerini oluşturmaktadır.

İşçi ücret ve giderleri ile memur ücret ve giderlerini işletmeler tarafından dönem kazancının tespitinde gider veya maliyet unsuru olduğu açıktır. Ancak; söz konusu giderlerden biri olan sosyal güvenlik kesintilerinin dönem kazancının tespitinde dikkate alınabilmesi için Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenmesi gerekmektedir.⁵

1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile bilanço usulünde defter tutan gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin faaliyet ve sonuçlarının sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi, mali tablolar aracılığı ile ilgililere sunulan bilgilerin tutarlılık ve mukayese edilebilirlik niteliklerini koruyarak gerçek durumu yansıtmalarının sağlanması ve işletmelerde denetimin kolaylaştırılması amaçlanmıştır. Mükelleflerin Tekdüzen Hesap Planı ve Açıklamaları doğrultusunda muhasebe işlemlerini takip etmeleri gerekmektedir.

Ancak; TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması Standardında Devlet teşviklerinin gelir yaklaşımı veya sermaye yaklaşımı ile muhasebeleştirileceği belirtilmiştir.

Sermaye yaklaşımında Devlet teşviki doğrudan özkaynak olarak defter kayıtlarına intikal ettirilmektedir.⁶ Gelir yaklaşımında ise; Devlet teşviklerinin, bir veya birden fazla dönem boyunca sistematik ve oransal şekilde defter kayıtlarına gelir olarak intikal ettirilerek gelir tablosuna alınması esastır.⁷

⁵ 31/12/1960 tarih ve 10700 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/2. maddesinde; istirdat edilmemek üzere Türkiye'de kain ve tüzel kişiliğe haiz sigorta şirketlerine veya emekli ve yardım sandıklarına ödenmiş olması şartıyla dönem kazancının tespitinde dikkate alınacağı hükümlenmiştir. Söz konusu madde hükmü ile mükelleflerin ücret tahakkuk kayıtlarında yer verdikleri sosyal güvenlik kesintilerinin ilgili oldukları dönemde ödenmemesi halinde dönem kazancının tespitinde gider ve maliyet unsuru olarak değerlendirilmeyeceği, kanunen kabul edilmeyen gider olarak dönem ticari bilanço karına ilave edilmesi gerektiği açıktır.

⁶ Ömer Tekşen, TMS 20 Standardındaki Devlet Teşvikleri ile Türkiye'de Yeni Teşvik Sisteminde Yatırıma Sağlanan Desteklerin Muhasebe ve Vergi Açısından İncelenmesi, Marmara Üniversitesi İİBF, Yıl:2010, Cilt XXIX, Sayı II, s. 438, 441, Erişim: <http://dosya.marmara.edu.tr/ikf/iib-dergi/2010-2/20-tekten.pdf>, Erişim Tarihi: 28/09/2014.

⁷ Ömer Tekşen, a.g.m., s. 438-439, 441

TMS 20 Standardı sermaye yaklaşımına göre; kazanılmış bir gelir olmamaları, aksine herhangi bir maliyet olmaksızın Devlet tarafından sağlanmaları nedeniyle, Devlet teşviklerine kar veya zararda yer verilmeyeceği belirtilmiştir.

Öte yandan TMS 20 Standardı gelir yaklaşımıyla; Devlet teşviklerini, işletmelerin çeşitli koşullara uyarak ve önceden konan yükümlülükleri yerine getirerek hak kazandıkları, bu nedenle bu teşviklerin sözü edilen teşviklerle karşılanması amaçlanan maliyetlerin gider olarak muhasebeleştirildiği dönemler boyunca kar ya da zararda muhasebeleştirildiği belirtilmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumuna prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmayan, aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na veren ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı yasal süresinde ödeyen işverenler Devlet katkısından yararlanmaktadır.

Elde edilmiş bir gelir olmayan Devlet katkısı, 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinde aranan şartları yerine getiren işletmeleri prim borçlarını erken ödemeye sevk eden ve bunun mükâfatı olarak sosyal güvenlik kesintilerinin işveren payında indirim sağlayan bir teşviktir.

Personel giderlerinin bir unsuru olan sosyal güvenlik kesintilerinin işveren payının %5'lik kısmı sağlanan devlet katkısı nedeniyle işletme tarafından ödenmediği için 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/2. maddesi kapsamında maliyet ve gider unsuru olma özelliğini kaybetmektedir.

TMS 20 Standardında yer alan gelir yaklaşımını esas alan mükellefler açısından Devlet katkısı defter kayıtlarına gelir olarak kaydedilecek, Devlet katkısı nedeniyle ödenmeyen sosyal güvenlik kesintileri ise gider olarak dikkate alınmayacaktır.

İşletmelerin TMS 20 Standardında belirtilen sermaye yaklaşımı veya gelir yaklaşımı tercih etmelerine göre Devlet katkısının vergisel etkileri farklılık arz edecektir.

7- TMS 20 STANDARDINDAKİ YAKLAŞIMLAR TEMELİNDE MALÛLLÜK, YAŞLILIK ve ÖLÜM SİGORTALARI PRİMLERİ İŞVEREN PAYINA TANINAN DEVLET KATKISINA İLİŞKİN MUHASEBE UYGULAMALARI

Aşağıdaki muhasebe uygulamasında çalışmamızın 3. bölümündeki örnekteki veriler dikkate alınmıştır. (İşletmenin finansal tablolarını üç aylık dönemlerde hazırladığı, maliyet ve giderlerini fonksiyon esasına göre 7/A hesap gruplarında takip ettiği ve bordro düzenlenen işlem için gelir vergisi hesaplamasında gelir vergisi oranının %15 olduğu kabul edilmiştir.)

Prime Esas Kazançlar Toplamı	100.000 TL
Sosyal Güvenlik Kesintisi (SGK)	20.000 TL
- İşveren Payı $(100.000 \times \%11=11.000 \text{ TL})$	
- İşçi Payı $(100.000 \times \%9 = 9.000 \text{ TL})$	
İşsizlik Sigortası Kesintisi	3.000 TL
- İşsizlik Sigortası İşveren Payı $(100.000 \times \%2= 2.000 \text{ TL})$	

- İşsizlik Sigortası İşçi Payı (100.000 x %1= 1.000 TL)	
Gelir Vergisi Matrahı	90.000 TL
Hesaplanan Gelir Vergisi (90.000 x %15)	13.500 TL
Damga Vergisi ⁸ (100.000 x %0,759)	759 TL

Ücret Tahakkuku Kaydı

31/01/2014

770.GENEL YÖNETİM GİDERİ ⁹	113.000
770.01. Personel Giderleri-75.741TL	
770.08. Ödenecek Vergi ve Fonlar-14.259 TL	
770.09. Ödenecek SGK-23.000 TL	
335.PERSONELE BORÇLAR	75.741
360.ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	14.259
360.01.Gelir Stopaj Vergisi	13.500
360.02.Damga Vergisi	759
361.ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	23.000
361.01.Sosyal Güvenlik Kesintisi İşveren Payı	13.000
361.01.001.SGK İşveren Payı-11.000	
361.01.002.İşsizlik Sigortası İşveren Payı-2.000	
361.02.Sosyal Güvenlik Kesintisi Sigortalı Payı	10.000
361.02.001.SGK İşçi Payı-9.000	
361.02.002.İşsizlik Sigortası İşçi Payı-1.000	

Ücret Tahakkuku

.../...

a) Sermaye Yaklaşımına Göre Malûllük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primleri İşveren Payına Tanınan Devlet Katkısına İlişkin Muhasebe Örneği:

Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primler işveren payına tanınan Devlet katkısının nitelikleri

⁸ 30/12/2012 tarihli ve 28867 (Mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanan 57 Seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliğine ekli 1 sayılı tablo IV/1-b bölümünde; maaş, ücret vb. için alınan paralar için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtların binde 7,59 oranında damga vergisine tabi olduğu belirtilmiştir.

⁹ Söz konusu giderlerin muhasebeleştirilmesinde mükelleflerin 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/2. madde hükmünün dikkate alınması gerekmektedir.

dikkate alındığında Hazinece karşılanan işveren paylarının TMS 20 Standardına göre sermaye yaklaşımına göre kar ya da zarar dışında muhasebeleştirilecektir.

Devlet katkısı ile personel giderlerinin bir unsuru olan işveren priminin %5'lik kısmı maliyet ve gider unsuru olma özelliğini kaybetmektedir. Bu nedenle, sağlıklı finansal tablo hazırlayabilmek ve Tekdüzen Hesap Planında yer alan hesapların çalışma sistematüğını bozmamak amacıyla sermaye yaklaşımı uygulanmasında Hazinece karşılanan malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primler işveren payının pasifte özel bir fonda muhasebeleştirilmesi yerinde olacaktır. Finansal raporlama dönemlerinde ise maliyet ve gider hesapları ile Devlet katkı tutarlarının muhasebeleştirildiğı özel fon hesabını ilişkilendirilecektir.

İşletmenin, prim borçlarının 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinde yer alan Devlet katkısından yararlanılacak 10/02/2014 şekilde ödediğı varsayımı ile yapılması gereken muhasebe kaydına aşağıda yer verilmiştir.

10/02/2014

361.ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	23.000
361.01.Sosyal Güvenlik Kesintisi İşveren Payı 13.000	
361.01.001.SGK İşveren Payı-11.000	
361.01.002.İşsizlik Sigortası İşveren Payı-2.000	
361.02.Sosyal Güvenlik Kesintisi Sigortalı Payı 10.000	
361.02.001.SGK İşçi Payı-9.000	
361.02.002.İşsizlik Sigortası İşçi Payı-1.000	
102.BANKALAR	22.450
549.ÖZEL FONLAR	550
549.01.SGK İşveren Payı Devlet Katkısı 550	
11.000 x %5 =550	
.....	

İşletmenin üç aylık finansal raporlama dönemlerinde maliyet ve gider hesapları ile Devlet katkı tutarlarının muhasebeleştirildiğı özel fon hesabını sonuç hesaplarına yansıtılması ile ilgili muhasebe kaydının aşağıdaki gibi yapılmasının yerinde olacağı kanaatindeyiz.

	31/03/2014	
549.ÖZEL FONLAR		550
549.01.SGK İşveren Payı Devlet Katkısı	550	
632.GENEL YÖNETİM GİDERLERİ		112.709
632.01.Personel Giderleri-75.741 TL		
632.08.Ödenecek Vergi ve Fonlar-14.259 TL		
632.09.Ödenecek SGK-22.450 TL		
771.GENEL YÖNETİM GİDERİ YANSITMA		113.000
770.01.Personel Giderleri-75.741 TL		
770.08.Ödenecek Vergi ve Fonlar-14.259 TL		
770.09.Ödenecek SGK-23.000 TL		
Ocak Ayı İşçilik Giderleri	31/03/2014	

771.GENEL YÖNETİM GİDERİ YANSITMA		113.000
770.01.Personel Giderleri-75.741 TL		
770.08.Ödenecek Vergi ve Fonlar-14.259 TL		
770.09.Ödenecek SGK-23.000 TL		
770.GENEL YÖNETİM GİDERİ		113.000
770.01.Personel Giderleri-75.741 TL		
770.08.Ödenecek Vergi ve Fonlar-14.259 TL		
770.09.Ödenecek SGK-23.000 TL		

.../...

b) Gelir Yaklaşımına Göre Malûllük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primleri İşveren Payına Tanınan Devlet Katkısına İlişkin Muhasebe Örneği:

Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primler işveren payına tanınan Devlet katkısının nitelikleri dikkate alındığında Hazinece karşılanan işveren paylarının TMS 20 Standardına göre gelir yaklaşımına göre kar ya da zararda muhasebeleştirilecektir.

Personel giderlerinin bir unsuru olan sosyal güvenlik kesintilerinin işveren payının % 5'lik kısmı sağlanan devlet katkısı nedeniyle işletme tarafından ödenmediği için 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/2. maddesi kapsamında maliyet ve gider unsuru olma özelliğini kaybetmektedir.

TMS 20 Standardında yer alan gelir yaklaşımını esas alan mükellefler açısından Devlet katkısı defter kayıtlarına gelir olarak kaydedilecek, Devlet katkısı nedeniyle ödenmeyen sosyal güvenlik kesintileri ise gider olarak dikkate alınmayacaktır. İşletme bu dönem içerisinde tahakkuk kaydıyla maliyet veya giderleri arasında muhasebeleştiği tutarı gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinde kanunen kabul edilmeyen gider olarak dönem matrahına ilave edecektir. Diğer taraftan, gelir yaklaşımına göre kar ya da zararda muhasebeleştirilen Devlet katkısı vergi dışı gelir olarak gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinde Diğer İndirimler satırına yazılarak dönem matrahının tespitinde dikkate alınacaktır.

İşletmenin, prim borçlarınının 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinde yer alan Devlet katkısından yararlanılacak 10/02/2014 şekilde ödediği varsayımı ile yapılması gereken muhasebe kaydına aşağıda yer verilmiştir.

10/02/2014

361.ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	23.000
361.01.Sosyal Güvenlik Kesintisi İşveren Payı 13.000	
361.01.001.SGK İşveren Payı-11.000	
361.01.002.İşsizlik Sigortası İşveren Payı-2.000	
361.02.Sosyal Güvenlik Kesintisi Sigortalı Payı 10.000	
361.02.001.SGK İşçi Payı-9.000	
361.02.002.İşsizlik Sigortası İşçi Payı-1.000	
102.BANKALAR	22.450
602.DİĞER GELİRLER	550
602.09.SGK İşveren Payı Devlet Katkısı 550	
11.000 x % 5 =550	.../...

İşletmenin gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinde kanunen kabul edilmeyen gider ve vergiye tabi olmayan gelir olarak dikkate alacağı Devlet katkısını nazım hesaplarda takip ederek, dönem matrahının doğru olarak beyan edilmesini sağlayabilecektir.

	31/03/2014	
950.KANUNEN KABUL EDİLMEYEN GİDERLER VE MATRAHA EKLENECEK DİĞER TUTARLAR		550
950.09.SGK İşveren Payı Devlet Katkısı	550	
951.MATRAHA EKLENECEK TUTARLAR ALACAKLI HESABI		550
951.09.SGK İşveren Payı Devlet Katkısı	550	
Ocak Ayı Devlet Katkısı		
	31/03/2014	
952.VERGİYE TABİ OLMAYAN GELİRLER VE MATRAHTAN İNDİRİLECEK DİĞER TUTARLAR		550
952.09. Diğer İdirimler	550	
952.09.001.SGK İşveren Payı Devlet Katkısı	550	
953.MATRAHTAN İNDİRİLECEK TUTARLAR GİDERLER ALACAKLI HESABI		550
952.09. Diğer İdirimler	550	
952.09.001.SGK İşveren Payı Devlet Katkısı	550	
Ocak Ayı Devlet Katkısı		
	.../...	

8- SONUÇ

Çalıştırılan işçiler için tahakkuk ettirilen, sosyal güvenlik işveren primleri işçi/memur ücret ve giderlerini oluşturmaktadır. Ancak; sosyal güvenlik kesintilerinin dönem kazancının tespitinde dikkate alınabilmesi için Sosyal Güvenlik Kurumu'na ödenmesi gerekmektedir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Prim Oranları ve Devlet Katkısı" başlıklı 81. maddesi ile malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının 5 puanlık işveren payının belli şartlar dahilinde Hazine tarafından karşılanmaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumuna prim borçlarını 5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinde yer alan Devlet katkısından yararlanılacak şekilde ödeyen işverenlerin tahakkuk ettirdikleri malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim tutarları işveren payının %5'lik kısmı işletmeler açısından gelir ve kurumlar vergisi uygulamasında indirilecek gider olma özelliğini kaybetmektedir.

Sermaye yaklaşımını tercih eden işletmeler, Devlet katkısı ile indirilecek gider olma özelliğini kaybeden malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri işveren payını pasifte özel bir fon oluşturacak şekilde muhasebeleştirmelidirler. Böylece; finansal raporlama dönemlerinde maliyet ve gider hesapları

ile söz konusu özel fon hesabı ilişkilendirilerek işletme faaliyetleri ile ilgili maliyet ve giderlerin sağlıklı bir şekilde tespiti sağlanacaktır.

Gelir yaklaşımını tercih eden işletmeler ise Devlet katkısı ile indirilecek gider olma özelliğini kaybeden malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri işveren payını kanunen kabul edilmeyen gider, sağlanan Devlet katkısı tutarını ise vergiye tabi olmayan gelir olarak nazım hesaplarda muhasebeleştirilmelidirler. Böylece; gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinde dönem matrahının doğru olarak beyan edilmesi sağlanacaktır.

KAYNAKÇA

- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması Standardında
- 57 Seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği
- ÇOLAKOĞLU, M. A. Ülkemizde Yatırımlara Uygulanan Devlet Yardımları, Erişim: http://www.ekonomi.gov.tr/upload/FBA4A979-FF0E-32F0-FD96FFD20B32FB19/15_Yat%C4%B1r%C4%B1m_Tesvikleri.ppt, Erişim Tarihi: 28.09.2014.
- KURT, R. SGK priminde erken ödeme indirimi, Erişim: <http://muhasebeturk.org/yazarlar/80-resul-kurt-kose-yazilari-makaleleri/12728-sgk-priminde-erken-odeme-indirimi-25-temmuz-2009.html>, Erişim Tarihi: 25.09.2014.
- ŞAHİN, N. SGK'da 5 Puanlık Prim İndirimi, Erişim: <http://www.bilgidenetim.com/sgkda-5-puanlik-prim-indirimi.html>, Erişim Tarihi: 28.09.2014.
- TEKŞEN, Ö. TMS 20 Standardındaki Devlet Teşvikleri ile Türkiye'de Yeni Teşvik Sisteminde Yatırıma Sağlanan Desteklerin Muhasebe ve Vergi Açısından İncelenmesi, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Yıl:2010, Cilt XXIX, Sayı II, s. 438, 441, Erişim: <http://dosya.marmara.edu.tr/ikf/iib-dergi/2010-2/20-teksen.pdf>, Erişim Tarihi: 28.09.2014.